

Kirkerådet i Den norske kirke

Dato: 14.06.2017

Vår ref: 17/02849-3

Deres ref:

Høringsuttalelse - nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

INNLEDNING

Følgende høringsuttalelse ble vedtatt av Agder og Telemark bispedømmeråd 13. juni 2017. Agder og Telemark biskop slutter seg til høringsuttalelsen.

Vi takker for muligheten til å uttale oss om nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og kirkemøte. Tidligere har det vært to sett med regler, ett sett for menighetsråd og ett sett for de to andre valgene. Vi støtter at disse regelsettene nå blir slått sammen til ett regelverk.

En del av våre merknader her vil være preget av erfaringene med 2015-valget. Agder og Telemark bispedømme var ett av fire bispedømmer som hadde både direkte og indirekte valg på medlemmer til bispedømmerådet/kirkemøtet. I vårt bispedømme hadde denne valgformen etter all sannsynlighet også en direkte innvirkning på valgresultatet og fordelingen av mandater mellom de to kandidatlistene (se nærmere omtale av dette lenger nede).

To kandidatlister medførte en ekstra interesse for valget i 2015, og totalt 17,4 prosent av de stemmeberettigede deltok ved kirkevalget i Agder og Telemark, en økning på 20 prosent fra forrige valg. At valget ble gjennomført som forholdstallsvalg med to kandidatlister, medførte også nye problemstillinger som vi ikke har hatt ved tidligere kirkevalg.

I det følgende vil vi legge mest vekt på overordnede problemstillinger, men vi vil også kommentere enkeltpunkter i den grad vi har divergerende standpunkt eller mener våre kommentarer er viktige å merke seg. De punktene i Kirkerådets høringsdokument som vi ikke omtaler, tar vi til etterretning.

OVERORDNEDE PROBLEMSTILLINGER

Postadresse:

E-post: agder.bdr@kirken.no

Telefon: +47 38 10 51

Saksbehandler

Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Web: www.kirken.no/agder
Org.nr.: 818 066 872

20

Telefaks:

Dag Kvarstein

Direktevalg eller kombinasjonsvalg

Agder og Telemark bispedømme var som nevnt ett av fire bispedømmer som i 2015 gjennomførte valget i to omganger: Først direkte valg der alle medlemmer av kirken kunne være med å stemme inn fire av sju bispedømmeråds-medlemmer. Deretter indirekte valg der medlemmene av de nyvalgte menighetsrådene stemte inn de tre siste leke medlemmene av bispedømmerådet.

Fordeler med et kombinasjonsvalg:

Muligheter for å rette opp svak representasjon av ulike kategorier kandidater fra direkte valgrunde. Understreker at menighetsrådet er viktig fordi det representerer soknet, «den grunnleggende enhet» i kirken.

Ulemper med et kombinasjonsvalg:

Medfører at det går lang tid fra valgdagen i september til det endelige valgresultatet kan offentliggjøres. Medlemmer av menighetsrådet får anledning til å stemme to ganger. Gjør avviklingen av valget mindre effektivt, og innebærer merarbeid.

Drøfting:

Det kan fremføres argumenter både for og imot kombinasjonsvalg, sett i lys av arbeidet med valget og valgresultatet i 2015. Indirekte valgrunde i menighetsrådene medfører selvsagt et betydelig merarbeid for bispedømmekontoret. I tillegg betyr ordningen at offentliggjøringen av det totale valgresultatet kommer nesten tre måneder etter valgdagen som 2015 var den 14. september. Det er vanskelig å skape stor interesse for valgresultatet og forstå valgordningen for folk flest når det går så lang tid.

Videre er det slik at de som velges inn som medlemmer av menighetsrådene gjennom ordningen med indirekte valg, har anledning til å stemme to ganger i bispedømmerådsvalget. Noen vil mene at dette er betenkelig utfra demokratiske likhetsprinsipper.

En fordel med indirekte valg, sett fra et demokratisk perspektiv, er muligheten for menighetsrådenes medlemmer til påvirke representasjonen av ulike kandidatgrupper fra første valgomgang. I første valgomgang ble det for eksempel ikke valgt inn noen kvinner i Agder og Telemark i 2015, og heller ingen personer fra Telemark. I andre valgomgang (indirekte valg) ble to kvinner valgt inn, samt to personer fra Telemark.

Et annet interessant moment ved valgresultatet i Agder og Telemark i 2015, var at ordningen med direkte og indirekte valg påvirket resultatet av valget. Det viser KIFO-rapporten «Polarisering og kontinuitet» (2015, s. 80 ff). Etter direkte valgrunde hadde Åpen folkekirke et lite flertall av stemmene og fikk 2 mandater.

Nominasjonskomiteens liste fikk også 2 mandater. I indirekte valgrunde fikk Nominasjonskomiteens liste to tredjedeler av stemmene og dermed 2 mandater til, mens Åpen folkekirke bare fikk ett ekstra mandat. Til sammen fikk man et bispedømmeråd med 4 mandater fra Nominasjonskomiteens liste og 3 mandater fra Åpen folkekirke. Etter all sannsynlighet ville man fått den motsatte mandatfordelingen dersom valget hadde blitt gjennomført kun gjennom en direkte valgomgang.

Noen vil stille spørsmål ved den forholdsmessig store makten som på denne måten gis til menighetsrådene i indirekte valggrunde på bekostning av «den vanlige» velger i det direkte valget. I 2015 var det vel 11 000 stemmegivere bak hvert mandat i det direkte valget i Agder og Telemark, mens det var kun 239 stemmegivere (menighetsrådsmedlemmer) bak hvert mandat i indirekte valggrunde.

Et annet moment er at indirekte valg gir like mye makt til menighetsråd i små sokn som i store sokn, dersom de har like mange medlemmer i rådet.

Det er imidlertid vanlig praksis med indirekte valg på andre arenaer i samfunnet, ikke minst i organisasjonslivet. I idrettsbevegelsen er indirekte valg gjennom delegater det vanlige. Norges Idrettsforbund har 2,2 millioner medlemmer, mens kirken har 3,7 millioner. Etter at Kirken ble skilt fra staten ved årsskiftet 2017, er begge det man kan kalle ikke-statlige organisasjoner. En sammenlikning av valgsystemet til De norske kirke og Norges idrettsforbund er derfor ikke irrelevant.

Videre kan det hevdes at menighetsrådet fortsatt bør ha en rolle i valget av bispedømmerrådet og kirkemøtet fordi menighetsrådet representerer det som i kirkelovens § 2 kalles «den grunnleggende enhet i Den norske kirke», nemlig soknet. Teologisk kan det her argumenteres med at menighetsrådet representerer menigheten på en særlig måte, og det er i menigheten, der Guds ord forkynnes og sakramentene forvaltes, at kirken blir konstituert.

I tillegg kan det være et poeng at menighetsrådet er mer berørt av kirkevalget, og dessuten bedre informert om aktuelle kirkelige spørsmål, enn den gjennomsnittlige velger. Det er derfor ikke urimelig at det nyvalgte menighetsrådet har et ord med i laget når bispedømmerråd og kirkemøte skal velges. Demokrati-teoretikeren Robert Alan Dahl poengterer at det er viktig for den demokratiske legitimiteten at de «berørte parter» trekkes inn i de demokratiske prosessene. (Dahl, Robert Alan. 1989. *Democracy and its Critics*. Yale University Press).

Nå kan det selvsagt diskuteres hvem som er mest berørt, den gjennomsnittlige velger, eller medlemmer av menighetsrådet som ofte representerer de mest aktive kirkegjengerne. Kirken kan være like viktig, eller viktig på en annen måte, for folk som går sjelden i kirken som for folk som går der ofte.

Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmerråd er delt i sitt syn på kombinasjonsvalg eller kun direktevalg. Halvparten av rådets medlemmer (5 medlemmer) ønsker at det fremdeles skal være en kombinasjon av direkte og indirekte valg av kandidater til bispedømmerråd og kirkemøte. Den andre halvparten (5 medlemmer) ønsker kun direktevalg.

Flertalls- og forholdstallsvalg - hvordan skal valgprosessen være?

En viktig grunn til at det er behov for en ny gjennomgang av valgreglene, er erfaringer fra 2015-valget. I de fleste bispedømmer, deriblant Agder og Telemark, var det to kandidatlistene: Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirkes liste. Det kunne oppleves som problematisk at disse listene ble fremmet på ulike tidspunkt. Videre hadde de to listene et asymmetrisk utgangspunkt når det gjelder sammensetning i forhold til kirkepolitisk ståsted.

Kirkerådet har lagt fram fire hoved-alternativer for en valgprosess:

1. VIDEREFØRING AV DAGENS ORDNING: NOMINASJONSKOMITÉ SOM FØRST SETTER OPP EN BREDT SAMMENSATT LISTE. DERETTER ÅPNES DET FOR FLERE LISTER.

Fordeler: Forutsigbar ordning siden den er kjent fra før. Erfaringer fra sist kan brukes.

Ulemper: Ulikt tidspunkt for offentliggjøring av lister og ulikt utgangspunkt for sammensetning av kandidater, skaper «asymmetriske» lister. Kan også føre til at nominasjonskomitéens liste blir tappet for kandidater.

Drøfting:

Den nye ordningen fra 2015 der det ble åpnet for flere valglistor i bispedømmerådsvalget, gjorde nominasjonsprosessen uoversiktlig. Mens nominasjonskomitéens liste skulle være bredt sammensatt, hadde Åpen folkekirkes liste en smalere profil der én sak var i fokus. Kandidat-sammensetningen av de to listene bygde med andre ord på ulike premisser når det gjaldt teologisk og kirkepolitisk ståsted. Men dette ble nok ikke oppfattet av folk flest. Det utgjorde dermed et kommunikasjonsproblem. Mange oppfattet nok nominasjonskomitéens liste som «de konservatives liste».

Et annet problem ved 2015-valget var ulikt tidspunkt for offentliggjøring av lister: Det innebar at nominasjonskomitéens liste først ble offentliggjort. Deretter kunne andre grupperinger vurdere om de ville stille en egen liste. I Agder og Telemark førte det til at nominasjonskomitéens liste mistet 4 kandidater som gikk over til Åpen folkekirkes liste, uten at nominasjonskomitéens liste kunne suppleres (KIFO-rapport s. 78-79). Teoretisk sett kan nominasjonskomitéens liste bli tømt for kandidater. Særlig dersom det kommer mer enn én ekstra liste, er dette en mulighet.

Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd mener at ordningen for fremlegging av kandidatlistor som ble praktisert ved Bispedømmerådsvalget i 2015, bør endres. En måte å bedre ordningen på, kan være at det ikke er anledning til å hente kandidater fra en allerede etablert liste.

2. ORDNING MED NOMINASJONSKOMITÉENS LISTE OG ANDRE LISTER – OG SAMTIDIGE FRISTER

Fordeler: Listene fremmes på samme tidspunkt. Ikke fare for at nominasjonskomitéens liste mister kandidater til andre lister.

Ulemper: Ikke lenger mulig å fremme andre lister etter først å ha vurdert nominasjonskomitéens liste. Listene vil bygge på ulike premisser i forhold til kandidatens bredde i aktuelle kirkelige spørsmål.

Drøfting:

Dette er et alternativ som tar bort ett av hovedproblemene ved forrige valg, nemlig at nominasjonskomitéens liste og andre lister hadde ulike frister. Det førte mange steder til at nominasjonskomitéens liste, som først ble lagt fram, ble tappet for en del kandidater som senere gikk over til å stille som kandidater for en annen liste. En

slik ordning hadde ingen garanti mot at nominasjonskomiteen liste kunne bli tappet for kandidater slik at den ikke ville ha mange nok kandidater til å bli godkjent.

Vi forutsetter at dersom det etter denne ordningen bare blir lagt fram én liste, nemlig nominasjonskomitéens liste, skal det gis anledning til å fremme alternative kandidater innen en frist.

Vi ser på ovennevnte ordning som en forbedring av ordningen fra 2015. Den er mer forutsigbar og trolig mindre tidkrevende å gjennomføre. Den løser imidlertid ikke problemet med at premissene for utvelgelse av kandidater blir ulik mellom nominasjonskomitéens liste og andre lister.

Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd foreslår at ovennevnte ordning vurderes innført.

3. ORDNING MED UTGANGSPUNKT I FLERE SELVSTENDIGE LISTER – INTENSJONSFRIST OG LISTEFRIST, SAMT EVT. NEDSETTING AV EN NOMINASJONSKOMITÉ I VALGRÅDETS REGI.

Fordeler: Kan gi velgerne klarere alternativer å velge mellom. Valgrådet kan vurdere behovet for en egen nominasjonskomité og slik sikre bredde blant kandidatene og valgmuligheter for velgerne. Kan i visse tilfeller løse problemet med asymmetri.

Ulemper: Mange frister og komplisert nominasjonsprosess. Kan gi uheldig tidspress for etablering av nominasjonskomité og oppnevning av kandidater. Løser ikke nødvendigvis problemet med asymmetri.

Drøfting:

Dette er en ordning som er relativt komplisert og har flere scenarier. Hvis det av grupperinger i kirken blir fremmet minst to kandidatlistor, vil valgrådet ikke måtte nedsette en nominasjonskomité. Det er altså nokså sannsynlig at det uansett må etableres en nominasjonskomité. Ordningen krever at det eventuelt nedsettes en nominasjonskomite i følgende tilfeller:

- A. Dersom ingen grupperinger innen intensjonsfristen melder fra om å stille liste, må det i stedet nedsettes en nominasjonskomité av valgrådet.
- B. Dersom det etter endelig frist ikke foreligger noen godkjente kandidatlistor, må det nedsettes en bredt sammensatt nominasjonskomité av valgrådet. Valget blir da gjennomført som flertallsvalg.
- C. Dersom det ved endelig frist bare foreligger én godkjent kandidatliste, må det også nedsettes en bredt sammensatt nominasjonskomité av valgrådet. Valget blir da gjennomført som forholdstallsvalg.

En svakhet med denne modellen er at det å ha en intensjon om å stille liste, ikke er det samme som at man i praksis klarer å stille en liste. Det er heller ikke sikkert at en liste tilfredsstillor kravene for å bli godkjent. Det hefter med andre ord mye usikkerhet ved dette alternativet. Dersom det ikke kommer minst to kandidatlistor, må valgrådet i bispedømmet komme raskt sammen og sette i gang prosessen med oppnevning av prostivise medlemmer til nominasjonskomiteen. Dette skjer vanligvis gjennom at hver menighet i et prosti sender representanter til et møte der prostiets

medlem og varamedlem i nominasjonskomiteen velges. Dette skal gjennomføres i 10 prostier.

Dersom dette skal kunne gjennomføres, må valgprosessen starte adskillig tidligere enn den vanligvis har gjort. Ved forrige valg startet prosessen ved at det i oktober-november 2014 gikk ut informasjon til proster, kirkeverger og menigheter om å velge kandidater til nominasjonskomiteen. I november-desember ble holdt møter i prostiene der valg av medlem og varamedlem til nominasjonskomiteen ble gjort. Så vidt vi kan forstå må denne prosessen starte allerede i august dersom ordningen med intensjonsfrist og listefrist skal innføres.

For å unngå et slikt tidspress, forslår vi at det uansett nedsettes en nominasjonskomité som har samme frist som andre kandidatlistor. Nominasjonskomiteen trer imidlertid bare i funksjon dersom det legges fram kun én annen liste eller ingen andre lister.

Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd ser fordeler og ulemper ved denne ordningen, men kan likevel ikke støtte at den innføres. Et mindretall (ett medlem) støtter dette alternativet.

4. ORDNING MED MULIGHET FOR ÉN ELLER FLERE SELVSTENDIGE LISTER, INTENSJONSFRIST OG LISTEFRIST. NOMINASJONSKOMITÉ NEDSETTES AV VALGRÅDET KUN DERSOM DET IKKE FORELIGGER NOEN GODKJENTE LISTER.

Fordeler: Vil trolig gi kandidatlistor med tydelig profil. Gjør det trolig lettere for velgerne å velge.

Ulemper: Har ingen sikring mot at man kan ende opp med bare én kandidatliste som er kirkepolitisk ensidig og dermed lite representativ. Ordningen kan også virke polariserende fremfor samlende.

Drøfting:

Dersom det ved en slik ordning ikke blir godkjent mer enn én liste, kan man kunne ende opp med et «ettparti-system» der samtlige sju leke medlemmer av bispedømmerådet tilhører en gruppering med en kirkepolitisk slagside. Et slikt scenario kan man rett og slett ikke risikere dersom målet er en demokratisk ordning med god representasjon, noe som også var intensjonen med Stortingets kirkeforlik og med de siste justeringene av Kirkeloven og regler for kirkevalg (2011 og 2013).

Et annet scenario, som er mindre sannsynlig, er at ingen kandidatlistor blir godkjent. Dermed vil valgrådet måtte nedsette en nominasjonskomité som legger fram en kandidatliste.

Dersom det i første omgang blir godkjent to kandidatlistor, vil velgerne ha klare alternativ. På den annen side vil det bli mer valgkamp og polarisering. Dette kan føre til at de som hører til «midt i kirken» kan komme til å savne «sentrumskandidater».

Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd vil fraråde dette alternativet. Et mindretall (ett medlem) ønsker ikke å fraråde dette alternativet, men vil primært gå inn for alternativ 2.

Avsluttende om overordnede problemstillinger

DEMOKRATI I SAMFUNNET OG DEMOKRATI I KIRKEN:

Er det en demokratisk ordening at kirken, som ikke lenger er statskirke, skal ha det privilegiet at de kan holde valg samtidig med politiske valg i tilstøtende lokaler? Her står vel kirkens indre demokrati imot demokrati og likebehandling på et mer overordnet nivå. På den annen side bygde Stortingets kirkeforlik i 2008 på at kirkevalgene skulle samlokaliseres og holdes samtidig med de politiske valgene.

Agder og Telemark bispedømmeråd skrev i sin høringsuttalelse om nye regler for kirkevalg i 2013, at en slik kobling mellom politiske valg og kirkevalg er prinsipielt betenkelig. Likevel landet rådet på at man kan forsvare ordningen utfra en situasjonsbetinget og pragmatisk argumentasjon. Det er med andre ord en ordening som kan aksepteres på kort sikt, men neppe på lang sikt i et multikulturelt samfunn som ikke lenger har noen statskirke. Det blir interessant å se hva som skjer på dette punktet når dagens kirkelov skal avvikles og erstattes av en rammelov innen 2020.

DEMOKRATI OG BYRÅKRATI:

Detaljerte og spissfindige valgregler med mange valgmuligheter, kan teoretisk føre til mer demokrati og større muligheter for god og riktig representasjon. Eksempler her er stryking av kandidater, sperregrense for personstemmer, stemmetillegg o.l. Men dette fører også til mer byråkrati og tidsforbruk i forbindelse med opptelling.

Dessuten kan innføring av nye og kompliserte regler som er ukjente for velgerne fra før, være et kommunikasjonsproblem. Det viste kirkevalget i 2011. Dette var et såkalt preferansevalg der 10 prosent av stemmene måtte forkastes fordi folk ikke hadde forstått valgordningen.

Vår erfaring fra de siste to valgene, er at opptellingen tar uforholdsmessig lang tid fordi den må gjøres manuelt. En elektronisk/optisk avlesning av stemmesedlene, slik man har ved de politiske valgene, bør derfor innføres så raskt som mulig. Det bør også arbeides med muligheten for at velgerne kan stemme digitalt.

ET PAR TEOLOGISKE OG KIRKEPOLITISKE PROBLEMSTILLINGER

Folkekirken og det allmenne prestedømmet

Folkekirke-begrepet kom i 2012 inn i Grunnloven som en del av definisjonen av Den norske kirke (§16). Folkekirke kan defineres som en kirke som er utbredt blant folk flest og finnes i hele landet. Videre vil det være en diskusjon om denne folkekirken først og fremst er et trosfellesskap eller et rent medlemsfellesskap.

Det lutherske begrepet «Det allmenne prestedømmet» er også relevant i denne sammenhengen. Luther inkluderte alle troende i kraft av dåpen i denne betegnelsen og gav dermed religiøs myndighet til legfolket. Det allmenne prestedømmet innebar at alle dømte kunne møte Gud ansikt til ansikt, uten en prests medvirkning. Det kan ses på som en demokratiserende tendens som startet med reformasjonen. Det er derfor ikke irrelevant å hevde at læren om det allmenne prestedømmet støtter opp under en demokratisk utvikling av rådsstrukturen i en luthersk kirke.

Et annet spørsmål er om man i en folkekirke, forstått som en kirke med like rettigheter for alle medlemmer, kan forsvare indirekte valg. Selvsagt er også medlemmene av menighetsrådene en del av folkekirken, men gjøres de til en viktigere del av folkekirken dersom de skal ha større påvirkningskraft enn de andre

medlemmene? Eller er det legitimt at medlemmene av menighetsrådene skal ha et ekstra votum? De har jo vanligvis et engasjement over gjennomsnittet, og dessuten representerer de soknet, som er grunnenheten i kirken.

Kirkens enhet og kirkevalg

Det stilles iblant spørsmål ved en utvikling av det kirkelige demokratiet der det legges opp til flere kandidatlistor og «partidannelse». Det hevdes at dette er problematisk sett i lys av det bibelske idealet om enhet blant de troende. Vi vil understreke av vi ser positivt på en vidare demokratisk utvikling i kirken, selv om det ikke alltid er enkelt å avgjøre hva som er mest demokratisk ved de ulike ordningene.

Vi må også holde fast på at det er forskjell på enhet og enighet. Den grunnleggende enheten i troen på Kristus bør ikke trues av uenighet om ulike kirkepolitiske og teologiske spørsmål. Å skyve uenighet under teppet, kan dessuten være usunt og potensielt undertrykkende.

ØVRIGE KOMMENTARER TIL KIRKERÅDETS HØRINGS-DOKUMENT

- Tilskuddsordning til nomineringsgrupper: I 2015 var det ingen sentral tilskuddsordning, men flere bispedømmer gav tilskudd til nomineringsgruppene. Det ble bevilget kr. 15.000 til hver liste i Agder og Telemark i 2015. Nå legges det fram alternativer for støtte fra Kirkerådet, f.eks. max 100 000 kroner. Vi ser det som svært viktig at informasjon om kandidatene når ut til velgerne, og da er en tilskuddsordning vesentlig.
Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd støtter at det skal være en sentral tilskuddsordning til nomineringsgrupper.
- Skal det være anledning til strykning av kandidater på stemmeseddelen? Kirkerådet foreslår å videreføre ordningen fra 2015 da det ikke var anledning til å stryke kandidater. Dette vil redusere påvirkningsmuligheten for velgerne, men vil også hindre uheldige aksjoner mot enkeltpersoner. Den gamle ordningen med strykning kan gå utover rekrutteringen av nye kandidater fordi noen vil oppleve det ubehagelig å bli strøket. Det har siden 2003 heller ikke vært anledning til å stryke kandidater ved politiske valg.
Konklusjon: Agder og Telemark bispedømmeråd tilrår at dagens ordning der man ikke kan stryke kandidater, fortsetter. Et mindretall (2 medlemmer) ønsker at muligheten for å stryke kandidater skal gjeninnføres.
- Manntall for leke kirketilsatte – hvem skal eventuelt ha ansvar for det? Et slikt manntall bør utarbeides slik at valgoppslutningen kan måles, og slik at man sikrer at alle som stemmer har stemmerett.
Konklusjon: Ansvarer bør ligge på arbeidsgiveren (kirkeverge, bispedømmekontor og kirkeråd). Arbeidsgiveren har også best oversikt over de tilsatte og kan sikre at manntallet blir mest mulig korrekt.
- Supplerende nominasjon ved forholdstallsvalg?
Konklusjon: Supplerende nominasjon bør ikke være nødvendig ved forholdstallsvalg. Ved denne type valg er det minst to kandidatlistor, og

dermed er en viss bredde sikret.

- Hvem skal trykke stemmesedlene til BDR-valget?
Trolig blir stemmesedlene mer «strømlinjeformet» dersom Bispedømmekontoret trykker stemmesedlene og sender dem i posten til menighetene. Ved valget i 2015 var det eksempler på at menigheter ikke hadde ark med riktig farge når stemmesedler skulle trykkes. Dersom bispedømmekontorene skal trykke stemmesedlene, må dette kompenseres gjennom økt tilskudd. En slik ordning vil gi betydelige portoutgifter og samtidig føre til merarbeid.

Konklusjon: Stemmesedlene bør trykkes regionalt, altså på bispedømmekontoret. Et mindretall (3 medlemmer) ønsker at stemmesedlene skal trykkes i den lokale menigheten.

- Stemmegivingen på valgtinget – innstramning av regler

Agitasjon: Ved valget i 2015 fikk Agder og Telemark bispedømmekontor noen meldinger om angivelig agitasjon i valglokalet.

Konklusjon: Vi støtter derfor at reglene utdypes på dette punktet. Valgfunksjonærer må få en obligatorisk og grundig opplæring.

Hemmelig valg: Videre støtter vi tiltak som kan sikre hemmelig valg. Kirkerådets forslag til nye regler der det heter at velgeren usett skal velge stemmeseddel i «enerom», kan imidlertid bli krevende å gjennomføre i praksis.

Konklusjon: Vi foreslår derfor at uttrykket «i eget avlukke» brukes i stedet for «enerom».

- Valg av nominasjonskomité for BDR-valget (§6,4 a): Her mener vi det bør foreslås noen forbedringer som sikrer en bredere sammensatt nominasjonskomité. Slik det var i 2015, var det nok at 1 av 10 var kvinne, og det var ikke et absolutt krav om ungdomsrepresentasjon.

Problemet med ordningen for valg av nominasjonskomité er at den foregår i hvert prosti uten en samordning. Dermed er det i utgangspunktet vanskelig i sikre god representasjon av begge kjønn og av unge. Vi støtter derfor at dagens formulering om at «det bør tilstrebes ungdomsrepresentasjon» erstattes med et nytt punkt som sikrer ungdomsrepresentasjon. Det skjer ved at Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner ett medlem og varamedlem av nominasjonskomiteen som er under 30 år.

Dersom det viser seg at det er valgt inn få kvinner eller menn som faste medlemmer av nominasjonskomiteen, bør valgrådet ha fullmakt til å utnevne kvinner/menn som eventuelt er på varaplass i nominasjonskomiteen, til faste medlemmer.

Konklusjon: Det bør innføres strengere regler for representasjon av hvert kjønn i nominasjonskomiteen, f. eks. minst 3 av hvert kjønn. Valgrådet tildeles

oppgaven med å forvalte reglene (se over). Vi støtter videre at Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner ett medlem og varamedlem av nominasjonskomiteen som er under 30 år.

- Valg av prest til BDR: Tidligere skulle velgerne sette kryss ved to kandidater, nå foreslås bare ett kryss. Vi støtter dette fordi det blir en tydeligere prioritering. En slik fremgangsmåte virker også mer logisk i og med at det bare skal velges inn én prest som fast representant i bispedømmerådet.
- Foreløpig opptelling av BDR-valget i menighetenes valgstyrer. Resultatet offentliggjøres dagen etter valget. Her teller man antall stemmer til hver liste og rettede/urettede, men ikke personstemmer.

Konklusjon: Vi støtter denne regelendringen ved forholdstallsvalg. Velgerne er fra andre valg vant til å få vite resultatet dagen etter valget, mens gjeldende regler sier at valgresultatet skal offentliggjøres innen 10 dager. Selv om personstemmene med dette forslaget ikke blir talt opp før det har gått flere dager, vil den foreløpige opptellingen avklare hvilken kandidatliste som har fått flest mandater.

- Tilsattes valgbarhet: (Forslag til regler §§ 3.1-3.4)
Etter dagens regler for kirkevalg har alle tilsatte stemmerett ved kirkevalget. I valg av bispedømmeråd og kirkemøte er alle tilsatte imidlertid ikke generelt valgbar, med unntak av at det skal velges én lek tilsatt som medlem av bispedømmerådet, og én prest som medlem. Når det gjelder menighetsråd, er det ingen begrensning på hvor mange tilsatte som kan velges inn i rådet.

Det kan stilles spørsmål ved om dette er en konsistent ordning. Dersom begrunnelsen for at tilsatte generelt ikke er valgbar, er fare for inhabilitet, burde det kanskje ikke vært noen kirkelige tilsatte verken i bispedømmeråd eller menighetsråd.

Det er imidlertid argumenter for at prestatjenesten skal være representert i rådene. Det sikrer kompetanse i kirkens kjernes spørsmål, nemlig det teologiske, samtidig som luthersk teologi peker på prestatjenesten som et særskilt embete med forvaltning av ord og sakrament. Prestatjenesten er dessuten en egen instans i kirken. Men er det nødvendig at bispedømmerådet har en prest som medlem i tillegg til biskopen?

Vi tar opp denne problemstillingen, uten å konkludere. Bakgrunnen er at dagens ordning noen steder skaper utfordringer i forhold til inhabilitet og ubalanse i representasjon av ulike grupper.

- Ordinerte presters valgbarhet som leke medlemmer: Etter dagens regler kan ordinerte prester være leke kandidater til bispedømmerådet, samt stemme på lek kandidat, dersom de ikke praktiserer som prest i fast stilling. Det bør vurderes

om disse prestene i stedet bør være valgbare og ha stemmerett som geistlige kandidater til bispedømmerådet.

- Agder og Telemark bispedømmeråd forutsetter at Kirkerådet arbeider for at det avsettes midler til kirkevalget på statsbudsjettet.

Med vennlig hilsen

Tormod Stene Hansen
stiftsdirektør

Dag Kvarstein
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Mottakere:
Kirkerådet i Den norske kirke